

Sygn. akt II KO 96/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **T. M. S. i M. L. S.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2022 r.,

z urzędu, na skutek sygnalizacji potrzeby wznowienia postępowania w trybie art. 542 § 3 k.p.k., zawartej we wniosku obrońcy skazanych o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 lipca 2018 r., sygn. akt XVIII K (...),

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowia postępowanie karne zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 lipca 2018 r., sygn. akt XVIII K (...), w stosunku do T. M. S. i M. L. S. , a ponadto, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. także wobec pozostałych skazanych objętych ww. wyrokami, czyli: R. S., M. M. i D. D.;

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...), wobec wszystkich skazanych wymienionych w punkcie 1, i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,

3. zwraca T. M. S. i M. L. S. opłatę od wniosku o wznowienie postępowania w kwocie 150 (sto pięćdziesiąt) złotych.

4. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania wznowieniowego, w tym wydatkami w kwocie 20 złotych.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 25 października 2021 r. obrońca T. M. S. i M. L. S. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 lipca 2018 r., sygn. akt XVIII K (...). Obrońca podniósł, że wznowienie powinno nastąpić w trybie art. 542 § 3 k.p.k. W uzasadnieniu obrońca wskazał, że na etapie postępowania odwoławczego zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, co miało miejsce na skutek orzekania przez SSA P. S. i SSR del. do SA D. D., a więc sędziów, o których mowa w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20.

Jednocześnie obrońca wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt II KK 385/20. Powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21 i podniósł, że w związku z rozpoznaniem kasacji przez SSN Antoniego Bojańczyka, przedmiotowe postanowienie dotknięte jest kwalifikowaną wadą prawną z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek, prokurator Prokuratury Regionalnej w Ł. del. do Prokuratury Krajowej wniósł o stwierdzenie, że brak jest podstaw do wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego w sprawie II KK 385/20, zainicjowanego kasacją obrońcy T. M. S. i M. L. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że wznowienie postępowania z urzędu możliwe jest jedynie wtedy, gdy ujawniło się jedno z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. i to pod warunkiem, że nie były one przedmiotem postępowania w trybie kasacji (art. 542 § 3 i 4 k.p.k.). Z art. 542 § 3 k.p.k. jednoznacznie wynika, że bezwzględne podstawy odwoławcze nie są powodem do wznowienia postępowania na wniosek stron, do których odnoszą się tylko przyczyny z art. 540 k.p.k. i art. 540a k.p.k., stanowiąc podstawę wyłącznie do podjęcia czynności *ex officio*. Dlatego też wniosek strony o wznowienie postępowania, w którym wskazuje ona na uchybienie z art. 439 § 1 k.p.k., interpretować należy wyłącznie jako inicjatywę (art. 9 § 2 k.p.k.) potrzeby rozważenia przez sąd możliwości wznowienia postępowania z urzędu.

Mając powyższe na względzie, wniosek obrońcy T. M. S. i M. L. S. należało potraktować jako sygnalizację potrzeby wznowienia postępowania z urzędu z uwagi na wystąpienie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 k.p.k. Ta sygnalizacja doprowadziła do wznowienia postępowania z uwagi na wskazywaną przez obrońcę podstawę z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., przy czym Sąd Najwyższy uchylił wyłącznie prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa [...], bowiem to właśnie orzeczenie tego sądu dotknięte jest uchybieniem o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Powodem wznowienia postępowania z urzędu nie były jednak okoliczności wskazane we wniosku obrońcy skazanych. Sąd Najwyższy stwierdził z urzędu zaistnienie innej niż zasygnalizowana we wniosku bezwzględnej przyczyny odwoławczej, mimo iż objętej tym samym przepisem – art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Rzeczywiście w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt II AKa (...), zaistniała tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, jednakże z uwagi na wadliwą delegację sędziego sprawozdawcy, SSR del. do SA D. D. (k. 28 akt Sądu Najwyższego o sygn. II KK 385/20). W ramach aktualnego orzecnictwa Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w przedmiocie wpływu prawidłowości delegowania sędziego na zaistnienie podstawy uchylenia wyroku z art. 439 § 1 pkt

2 k.p.k. (zob. wyroki z: dnia 25 maja 2021 r., IV KK 70/21; dnia 6 lipca 2021 r., IV KK 295/21; dnia 21 lipca 2021 r., II KK 208/20; dnia 25 sierpnia 2021 r., IV KK 152/21; dnia 2 września 2021 r., V KS 24/21; dnia 9 września 2021 r., IV KK 384/21; dnia 16 września 2021 r., IV KK 256/21; dnia 28 października 2021 r., II KO 18/21; dnia 7 grudnia 2021 r., V KK 536/21; dnia 8 grudnia 2021 r., IV KK 133/20 oraz dnia 26 stycznia 2022 r., V KK 101/21), co miało miejsce także w odniesieniu do delegacji SSR del. do SA D. D. (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2021 r., II KK 208/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2021 r., II KO 18/21) i dotyczyło tej samej delegacji, która stanowiła podstawę do orzekania w sprawie niniejszej.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela dotychczasowe stanowiska orzecznicze w tym przedmiocie. Nie ma jednocześnie potrzeby, aby ponawiać argumentację wskazaną w dotychczasowych judykatach. Jedynie pokrótce trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony. Tymczasem SSR D. D. został delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w (...) od dnia 17 maja 2018 r. na czas pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w W.. Jednocześnie przedmiotowa delegacja zawiera poczyniony ołówkiem dopisek „tj. do 12.09.2023 r.”. Taki sposób delegowania sędziego nie mieści się w ramach wyznaczonych przez art. 77 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Przepis ten nie pozwala na delegowanie sędziego na czas pełnienia określonej funkcji, a jednocześnie delegacja sędziego D. D. nie jest delegowaniem na czas nieokreślony. Ponadto nawet gdyby chcieć ją potraktować jako delegację okresową, to bez wątpienia przekracza ona przewidziany w ustawie czas dwóch lat (jak zaznaczono w dopisku, mowa jest o okresie ponad pięciu lat), zaś wyrok Sądu Apelacyjnego w tej sprawie z udziałem ww. Sędziego został

wydany dnia 20 lipca 2020 r., czyli po upływie owych dwóch lat trwania delegacji. Należy też podkreślić, że delegacja ta może w każdym czasie być odwołana w związku z możliwością odwołania prezesa sądu w toku kadencji (art. 27 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych). Dlatego też delegowanie sędziego do wykonywania obowiązków orzeczniczych w innym sądzie na czas pełnienia określonej funkcji (np. prezesa sądu powszechnego jakiegokolwiek rzędu) stanowi rodzaj delegacji nieznanej w polskim systemie prawnym i nie wywołuje skutków prawnych.

Konsekwencją orzekania przez sędziego w ten sposób wadliwie delegowanego jest zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W związku z powyższym aktualizuje się podstawa do wznowienia postępowania z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k., co jednocześnie powoduje konieczność uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Ze względu na treść art. 435 k.p.k., znajdującego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wznowieniowym na podstawie art. 545 § 1 k.p.k., konieczne było wznowienie postępowania i uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego także wobec pozostały skazanych, nieobjętych wnioskiem obrońcy.

Takiemu rozstrzygnięciu nie stoi na przeszkodzie przepis art. 542 § 4 k.p.k. – co prawda w kasacji wniesionej w tej sprawie obrońca podniósł zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jednakże, tak jak w sygnalizacji w niniejszym postępowaniu wznowieniowym, dotyczył on sposobu powołania sędziów orzekających w Sądzie Apelacyjnym w (...), jednakże w żadnym zakresie nie odnosił się do kwestii delegowania SSR D. D.. Jak wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego wydanego w sprawie II KK 385/20, to zagadnienie pozostawało poza zakresem rozważań w postępowaniu kasacyjnym.

Trzeba przy tym podkreślić, że bezwzględna przyczyna odwoławcza stwierdzona w tej sprawie a wynikająca z wadliwego delegowania sędziego wchodzącego w skład Sądu orzekającego, możliwa była do stwierdzenia już na poziomie analizy wymogów ustawowych w tym zakresie. Wobec tego Sąd Najwyższy odstąpił od badania, czy w sprawie zaistniała także kolejna

bezwzględna przyczyna odwoławcza, spowodowana wskazanymi w sygnalizacji nieprawidłowościami powołania dwóch członków składu orzekającego na stanowiska sędziów Sądu Apelacyjnego w [...].

Mając na względzie powyższe okoliczności, odnoszenie się do subsydiarnego wniosku o „uchylenie” postanowienia zapadłego w wyniku rozpoznania kasacji w sprawie II KK 385/20, jest bezprzedmiotowe.

Ponieważ wniosek złożony w tej sprawie przez obrońcę T. M. S. oraz M. L. S. należało potraktować jako sygnalizację zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej i potrzeby wznowienia postępowania z urzędu, złożoną w trybie art. 9 § 2 k.p.k., a nie jako wniosek o wznowienie postępowania karnego podlegający opłacie, Sąd Najwyższy zdecydował o zwrocie oskarżonym uiszczonej opłaty w kwocie 150 złotych, jak również o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami sądowymi niniejszego postępowania.

Przeprowadzając postępowanie ponownie, Sąd Apelacyjny będzie miał na uwadze, aby rozpoznać niniejszą sprawę będąc należycie obsadzonym, w sposób uwzględniający wszelkie ustawowe wymogi ustalania składu orzekającego.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.